

Burturkast og dálkandi evni ein vaksandi trupulleiki

Eilif Samuelsen, landsstýrismaður her saman við Jacob Paula Joensen frá Heilsufrøðiliga Starvstovuni. Mynd Jens K. Vang

Men tað er tann lokali myndugleikin, kommunurnar, sum best kann umseta henda politikk til veruleika. Tí hava kommunurnar fingið álagt at taka sær av at loysa ymsar umhvørvisuppgávur. Kommunurnar hava tikið seg saman og gjørt felagsskapirnar IRF og KOB, sum kommunurnar vegna loysa fleiri átrókandi umhvørvisuppgávur í gerandisdegnum, segði landsstýrismaðurin og reksaði upp nakrar av uppgávnunum:

- Fyrst og fremst taka brennistøðirnar sær av at savna saman vanligt *burturkast* frá húsarhaldum og virkjum og beina fyrri tí á besta hátt.
- Tær taka sær eisini av at savna saman *sera dálkandi burturkast* og beina fyrri tí. Her verður arbeitt viðari fyrri at effektivisera hesa serliga átrókandi uppgávu.
- Roy-IRF tekur sær av at savna saman *spilloflu*, reinsa hana og selja hana til endurnýtslu.
- Arbeitt verður nú við at seta eina skipan í verk viðv. innsavning og burturbeining av *jarnvørum* og *vandamiklum burturkasti*.
- *Rottangatøming* er eisini ein kommunal uppgáva, sum nú eisini nýktandi loysn er funnin á.

Eilif Samuelsen vísti síðani á ein trupulleika, sum eftir er at loysa. Tað er spurningurin um spillvatnsleið-

ingar. Allar kommunur skulu í ár kortleggja verandi leiðingar og gera ætlanir fyrri spillvatnsleiðingar, sum føra alt spillvatn út á sjógv. At gera hesar ætlanir kostar ikki tað heilt nógv, men at gera sjálvar leiðingarnar er kostnaðarmikið og má gerast yvir eitt longri áramál.

Landsstýrismaðurin segði víðari: – Ein onnur kommunal uppgáva er drekkivatnið. So við og við mugu helst allar ella flest allar kommunur útvega húsarhaldinum söttreinsað drekkivatn. Virkir, sum framleiða matvørur, skulu hava söttreinsað vatn.

Pengar á figgjarlóg

Eg kann nevna, at vit á lótingsins figgjarlóg hava eina jättan til umhvørvisverndartiltok. Av hesi jättan hevur Mykinesar kommuna fingið tilsoyn um stuðul (55.500 kr.) til at seta upp ein oljutanga við eini tappiskipan, fyrri at sleppast kann undan vansunum við teim mongu oljutunnum.

Tiltakið »Reinasta bygd 1997«, sum Ferðaráðið hevur verið við til at fyriskipað, hevur eisini fingið stuðul (25.000 kr.) eftir hesi jättan.

Ein serlig jättan (2,25 mió. kr.) á figgjarlógin er til spillvatnsleiðing av Vatnsørum og til flogvøllin, har bundið verður í spillvatnsleiðingina, sum gongur út í Sørvágsfjørð. Hetta er ein gomul ætlan, sum nú endliga verður loyst við tað, at arbeidd verður gjørt í hesum árinum.

Landsstýrismaðurin segði annars, at kommunurnar eiga at gera eina ætlan fyrri, hvussu tær skulu handfara umhvørvispurningarnar í

Hósdagin skipaði Heilsufrøðiliga Starvstovna fyrri kunnandi fundi um umhvørvismál fyrri limum í kommununum kring landið og kommununum felagsskapum.

Á fundinum vóru nógv mál umrødd, eitt nú umhvørvisverndarlóggávan, kommunalar umhvørvisætlanir, spillvatnsleiðingar, rottur o.a.

Nógv fólk vóru møtt til fundin. Bárður Enni, stjóri á Heilsufrøðiliga Starvstovuni og Jacob Pauli Joensen, eisini frá HS lögdu fyrri.

Síðani hevði Eilif Samuelsen, landsstýrismaður í umhvørvismálum orðið. Hann segði:

– Tá ið vit nú á døgum tala so nógv um umhvørvispurningar, so er hetta orsakað av teimum avleiðingum á javnvágini í náttúruni, sum mannaættin á ymiskan hátt hevur valt við sínum livihátti, og serliga avleiðingarnar av tí menningini, sum mannaættin hevur fram t á tí teknifrøðiliga økinum.

Vit brúka nærum ótalmáð av tí tilfeingi, sum er í jørdini av káli, olju, málmum av øllum handa slag, sum vit vóru tey seinastu livandi á jørdini. Teir nógvu skorsteinarnir og akførini runt um allan heimin goysa evni út, sum dálka luftina ikki bert í nándini, men tvørtur um øll landamørk, og sum eru við at týna tey verjandi luftløgini í atmosfærini. Eitrandi frárensl frá verkmiðjum, sum rennur út í ári, vøtn og hæv, hotta alt livandi í sjónum. Geisla-virkin evni úr kjarnorkuverkum eru eisini ein stóð-

ug hóttan fyrri umhvørvið.

Alt hetta er við til at broyta ta vistfrøðiliga javnvágina í náttúruni og harvið ta lívfrøðiliga margfaldni ella fjølbroytni á jørdini.

Tann globala dálkingin er ein hóttan, sum altjóða samfelagið nú er í ferð við at taka í álvara og at gera nak- að við.

Altjóða sáttmálar.

Norðurlendskt samarbeiði

Eilif Samuelsen segði víðari:

– Flestu framkomnu londini í heiminum hava seinastu árin undirskrivað fleiri altjóða konventiónir, sum m.a. skulu forða alskyns dálking av umhvørvinum og at royna at bøta um tann skaða, sum longu er gjørdur, har tað er møgulegt.

Vit føroyingar hava eisini bundið okkum til at ganga eftir flestu av hesum altjóða sáttmálum. Sum heild kann sigast, at tey londini, sum staðfesta ein slíkan millumlanda sáttmála, binda seg til í síni egnu lóggávu at fylgja og fremja tær atgerðir, sum sáttmálin ásetur.

Norðurlond hava eisini samtykt ein norðurlendskan umhvørvisstrategi 1996-2000.

Nógvir kommunustýrslimur møttu upp til umhvørvisfundin í Havn hósdagin. Mynd Jens K. Vang

Hvussu handfara vit umhvørvispurningin í Føroyum spurdi landsstýrismaðurin og svaraði:

– Tað er gleðiligt at staðfesta, at áhugin og fatanin fyrri umhvørvispurningum er í stóðugum vøkstri her hjá okkum. Tað er neyðugt og ein fyrirtey fyrri umhvørvisarbeiðinum, at landsmyndugleikarnir gera altjóða- og millumlanda avtalur, gera lógir og reglugerðir og aðrar ásetingar, men tað týðningarmesta er harnæst, at allir hesir góðu tankar og hugskot verða umsett til veruleika, verða umsett til handling, soleiðis at vit kunnu mæta og víga tey iðkiliga úrslitini av teimum atgerðum, sum eru framdar.

Løgtingið samtykti í oktober 1988 lógina um umhvørvisvernd. Við heimild í hesi lóg hevur landsstýrið sum umsitingarmyndugleiki gjørt eina røð av kunngerðum, sum útgreina umhvørvisverndina nærri. Landsstýrið er hægsti myndugleiki og hevur endaligu ábyrgdina. Men landsstýrið hevur delegerað uppgávur út til Heilsufrøðiliga Starvstovuna og til kommunurnar

Politikkur til veruleika

– Tað er sjálvandi gott og gaman í, at landsstýrið hevur ein yvirskipaðan umhvørvisverndarpolitikk.

